

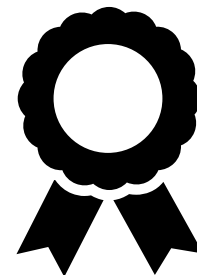
Grundkursus i at være netværksplejefamilie

Kursusdag 3

Udarbejdet på oplæg fra
Socialstyrelsen

Velkomst og opfølgning

- Velkommen til kursusdag 3
- Er der spørgsmål til kursusdag 2?

Grundkursets 11 emner

DAG 1	DAG 2	DAG 3	DAG 4
1) Den nye familie	2) Børns udvikling og identitetsdannelse 3) Omsorgssvigt og udviklingstraumer	4) Tilknytning og mentalisering 5) Barnet eller den unges familie og netværk (kontakt, samvær og samarbejde) 6) Kommunikation og konfliktforståelse	7) Tab, sorg og krise 8) Inddragelse, selv- og medbestemmelse 9) Understøttelse af skolegang 10) Fællesskaber og relationer 11) Samarbejde med anbringende kommuner

Dagens læringsmål

- Få indsigt i og viden om betydningen af tilknytning og mentalisering (at se bagom adfærd).
- Få viden om og forståelse for betydningen af at støtte barnet/den unge i kontakten til den biologiske familie og øvrige sociale relationer.
- Få viden om hvordan man bidrager konstruktivt til samarbejdet med andre omkring barnet/den unge.

Tilknytning og mentalisering

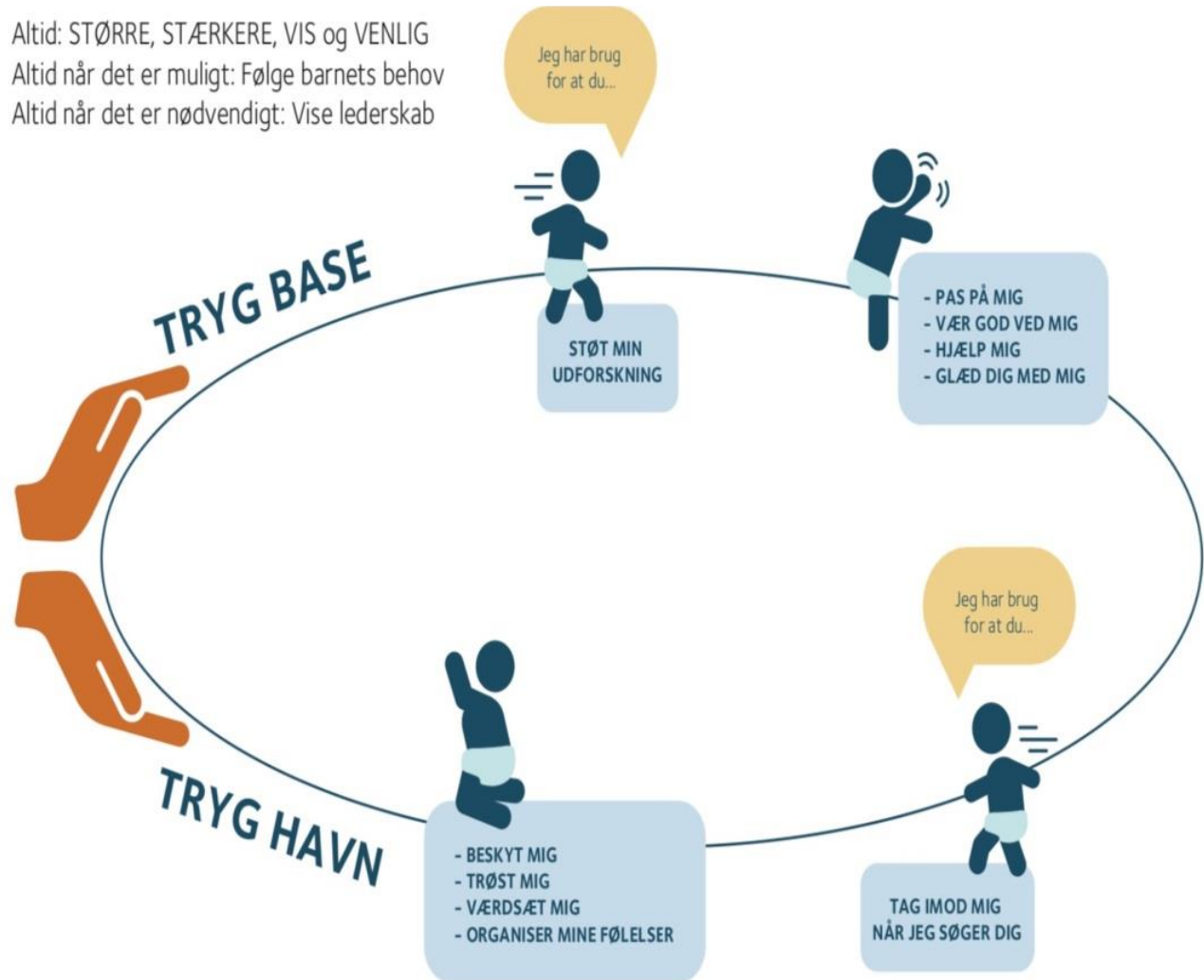
Tilknytning

Tilknytning henviser til det stærke og vedvarende følelsesmæssige bånd, som dannes med få udvalgte personer, og som giver en følelse af tryghed og velvære.

Tryghedscirklen

Aktivering af tilknytnings-systemet viser sig, når barnet søger beskyttelse, omsorg og tryghed, når det bliver utrygt, bange eller ked af det.

Altid: STØRRE, STÆRKERE, VIS og VENLIG
Altid når det er muligt: Følge barnets behov
Altid når det er nødvendigt: Vise lederskab

Fire forskellige tilknytningsmønstre

- Tryk tilknytning
- Utryk undgående tilknytning
- Utryk ambivalent tilknytning
- Desorganiseret tilknytning

Tryk tilknytning

Tryk tilknytning (60-70%):

- Barnet protesterer, når omsorgspersonen forlader det i nye og uvante omgivelser.
- Lader sig ikke trøste af fremmede.
- Det finder trøst og ro, når omsorgspersonen vender tilbage, og begynder hurtigt at undersøge omgivelserne igen.

Utryg undgående tilknytning

Utryg undgående tilknytning/afvisende (15-20%):

- Barnet *reagerer kun svagt*, når omsorgspersonen forlader det i utrygge omgivelser, og *ignorerer* omsorgspersonen ved genforening.
- I samspil med de nærmeste har barnet tillært sig adfærd, hvor det nedregulerer egne følelser og behov.
- Barnet har erfaring for at blive afvist, når det viser følelser, og undgår ofte følelsesmæssig involvering.

Utryg ambivalent tilknytning

Utryg ambivalent (10%):

- Barnet *protesterer* mod adskillelse fra nærmeste omsorgspersoner.
- Ved genforening er barnet både *kontaktsøgende og aggressivt modstræbende* – og dermed ambivalent i kontakten til omsorgspersonen.
- Barnet ses som angst for nye situationer og ængstelig i udforskningen af omverdenen.
- Barnet har ikke tillid til hjælp fra omgivelserne og forventer at blive afvist.

Desorganiseret tilknytning

Desorganiseret (5%):

- Barnet udviser *modsætningsfyldt* adfærdsmønster, *stivner* og *søger væk* fra omsorgspersonen ved genforening.
- Barnet responderer *ikke* med nogen *sammenhængende* eller *entydig* måde ved genforening.
- Udsender *kaotiske* signaler.

Tilknytning mellem barn/ung og plejeforældre

- Tilknytningssystemet er dynamisk
- Tilknytningssystemet kan aktiveres af plejeforældrene
- Når tilknytningssystemet genaktiveres af plejeforældrene, er der udviklingspotentiale
- Genaktiveringen stiller krav til plejeforældrenes eget tilknytningsmønster

Filmklip "Tilknytning til havs"

<https://www.youtube.com/watch?v=nbw4YfWUrg0>

www.centerformentalisering.dk/videoer

Copyright © Center for mentalisering

Hjørring Kommune

Socialtilsyn

NORD

Øvelse i tilknytningsmønstre

Tal i basisgruppen om, hvilke tilknytningsmønstre, I ser tegn på i de tre cases.

Walk and talk

- Hvilke tilknytningsmønstre kan I genkende?
- Hvordan har I mødt det indtil nu?
- Er der noget, I vil møde på en anden måde efter denne gennemgang?

Mentalisering

- <https://www.youtube.com/watch?v=77saRCwm1gQ>

MENTALISERINGS- BEGREBET

Mentalisering er:

- At være opmærksom på egne og andres mentale tilstande, især i forbindelse med forklaring på adfærd.
- At se sig selv udefra og den anden indefra.
- At have sindet på sinde.
- At se bagom adfærd.

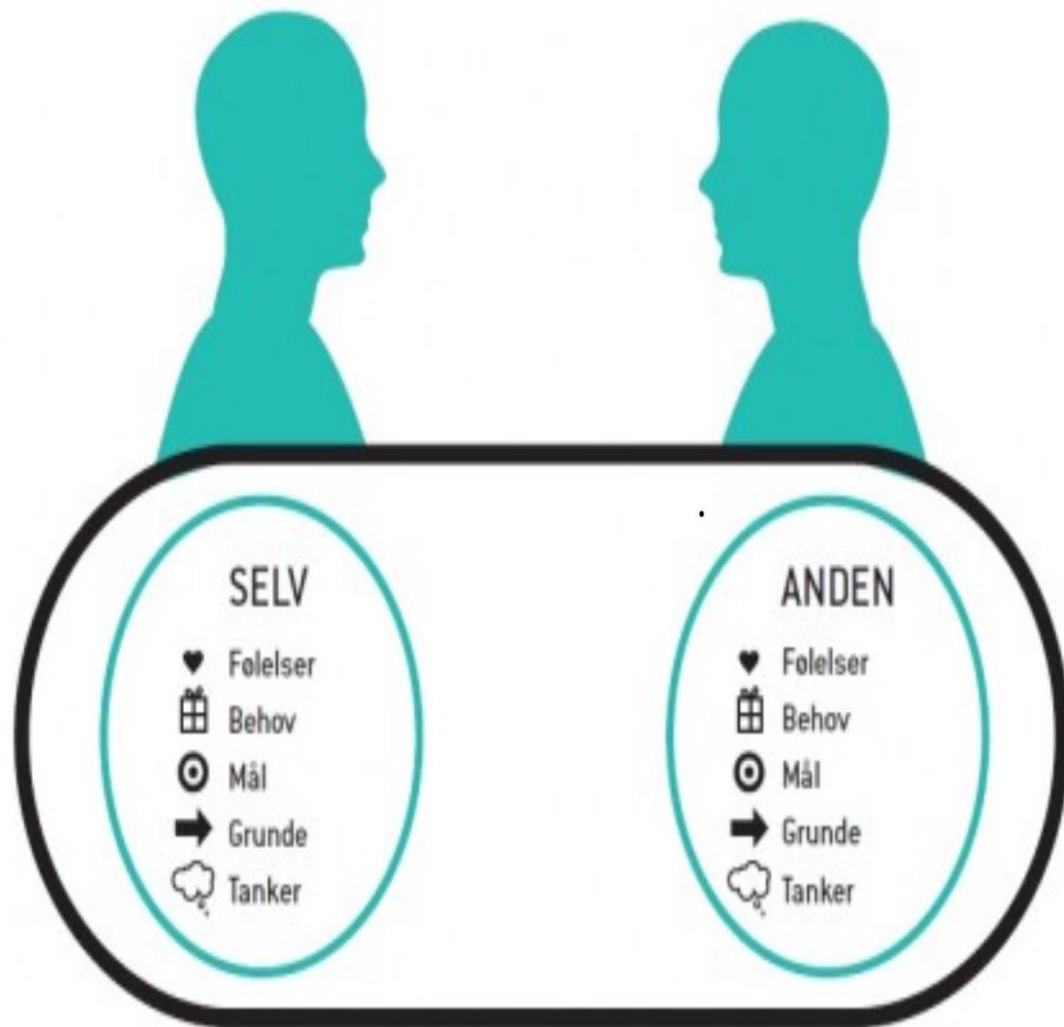

MENTALISERING I ARBEJDET MED BØRN OG UNGE ANBRAGT UDENFOR HJEMMET

Omsorgspersoners mentaliseringskompetencer har afgørende betydning for udviklingen af barnets/den unges socioemotionelle kompetencer og udviklingen af tryk tilknytning.

Omsorgspersoner med gode mentaliseringskompetencer forstår egne og andres indre tilstande og kan derfor regulere impulser og emotioner.

Plejeforældres egen evne til at håndtere stressfyldte situationer (hos barnet/den unge og hos sig selv) har stor betydning for stabiliteten og kontinuiteten af et plejeforhold.

MENTALISERING I
ARBEJDET MED BØRN
OG UNGE ANBRAGT
UDENFOR HJEMMET

- Omsorgspersoner med gode mentaliseringskompetencer forstår egne og andres indre tilstande og kan derfor regulere impulser og emotioner.
- Plejeforældres egen evne til at håndtere stressfyldte situationer (hos barnet/den unge og hos sig selv) har stor betydning for stabiliteten og kontinuiteten af et plejeforhold.

Hvad ville du gøre og hvorfor?

Case Christian:

Christian på 14 år, som er anbragt hos dig/jer er ikke kommet hjem som aftalt kl. 22.00. Dette er nu sket to gange inden for den samme uge.

Klokken bliver 22.45. Du har intet hørt. Du ringer derfor til ham på hans mobiltelefon, men han tager den ikke. Kl. 23.15 kommer Christian hjem og går ud i køkkenet og åbner køleskabet for at tage noget mad.

Tilknytning og mentalisering - opsummering

I skal særligt tage med jer:

- Tilknytning henviser til det stærke og vedvarende følelsesmæssige bånd, som barnet/den unge danner med få udvalgte personer, og som giver barnet/den unge en følelse af tryghed og velvære.
- Tilknytningssystemet er dynamisk og kan aktiveres af plejeforældrene.
- Mentaliseringskompetencen er afgørende for at kunne danne en tryk tilknytning.
- Evnen til at se bag om andres adfærd er afgørende for stabiliteten i en anbringelse.

<https://www.youtube.com/watch?v=0IaNR8YGdow>

Barnets familie og netværk – kontakt, samvær og samarbejde

Særligt for netværksplejefamilier

- Der er i forvejen en relation til de biologiske forældre.
- Hvis barnet/den unge er fra ens biologiske familie, kan der opstå dilemmaer i forbindelse med samvær og samarbejde.
- Der kan være andre i familien, som har stærke følelser eller meninger om fx samværet.
- Man er måske i højere grad styret af sine egne følelser end af sin eventuelle faglighed.

Gruppearbejde

Kontakt, samvær og samarbejde –

Hvad er vigtigt for barnet/den unge?

Hvad er vigtigt for forældrene?

Kontakt, samvær og samarbejde – Hvorfor er det vigtigt?

Vigtigheden af et godt forældresamarbejde:

- Et godt samarbejde modvirker loyalitetskonflikter for barnet/den unge.
- Et godt samarbejde skaber større sammenhæng i barnets/den unges liv.
- Et godt samarbejde modvirker sammenbrud i anbringelsen.
- Et godt samarbejde er noget af det vigtigste for at sikre barnets/den unges udvikling og trivsel.

Kontakt, samvær og samarbejde – barnet eller den unges perspektiv

Det virker:

- Når jeg har medindflydelse på, hvor ofte jeg kan se mine forældre og søskende.
- Når mine forældre og min plejefamilie viser hinanden respekt, fx i måden, som de taler om hinanden på.
- Når min plejefamilie bakker op om min beslutning om at se – eller om ikke at se – mine forældre.
- Når mine forældre får støtte til at få det bedre, mens jeg er anbragt.
- Når jeg bliver støttet i at få et bedre forhold til mine forældre.

(Børnerådet, 2012)

Kontakt, samvær og samarbejde - forældres perspektiv

Forældrene ønsker:

- Forståelse for deres krisereaktioner, efter at barnet/den unge er flyttet.
- Godt samarbejde med plejefamilien.
- Deltagelse i beslutninger vedrørende barnet/den unge.
- Oplysninger om barnets/den unges hverdag.
- Støtte i samspillet med barnet/den unge.
- Hjælp og støtte til at lære nye forældrestrategier.
- Støtte, når barnet/den unge skal flytte hjem.

(Höjer, 2007)

Kontakt og samvær – Lovgivningsmæssige rammer

Emne: Barnet/den unges forældre og netværk – samarbejde, samvær og kontakt

Barnet/den unges ret til kontakt og samvær med forældre og netværk

Barnet eller den unge har ret til:

- At have samvær og kontakt med forældre og netværk, herunder søskende, bedsteforældre, øvrige familiemedlemmer og venner.
- At kommunen inddrager barnet/den unges holdning til omfang, rammer og sted for samværet m.v.
- At anmode om at samværet alene kan finde sted med tilstedeværelse af en støtteperson til barnet eller den unge.
- At anmode om at få suspenderet samværet med forældrene eller netværket i en periode på op til 8 uger.
- At anmode om mere samvær med forældre, anden familie og netværk.
- At der tages hensyn til barnets eller den unges bedste og til beskyttelsen af barnets eller den unges sundhed og udvikling og beskyttelsen mod overgreb.

Former for samvær

- Samvær i forældres hjem med eller uden overnatning.
- Samvær hos plejefamilie.
- Samvær på neutralt sted.
- Støttet samvær hos plejefamilie, i forældres hjem eller neutralt sted.
- Overvåget samvær i plejefamilie, i forældres hjem eller på neutralt sted.
- Afbrydelse af samvær.

Samarbejde med kommunen om barnet/den unges kontakt og samvær

- Hensynet til barnets/den unges bedste er i fokus.
- Plejeforældrene har pligt til at efterleve afgørelser om kontakt og samvær.
- Afgørelser træffes ud fra den givne lovgivning, barnets/den unges historie, forældrekompetencer, kendskab til familien.
- Det er udelukkende rådgiver, der kan træffe afgørelser om samvær.

Film om samarbejdet

Refleksionsøvelse:

- Hvad får de ud af samarbejdet?
 - Børnene/de unge?
 - Forældrene?
 - Plejefamilierne?
- Hvad kan være svært for dem?
 - Børnene/de unge?
 - Forældrene?
 - Plejefamilierne?
- Hvilke overvejelser giver det anledning til i forhold til jeres kommende opgave som plejefamilie?

Samarbejde omkring plejebarnet i hverdagen

***”Der kommer en dag, hvor jeg skal
skrive en konfirmationssang.
Hvad skal jeg skrive....?”***

Citat fra filmen ”Vi er stadig mor og far”

Samarbejdets dilemmaer

- Rumme barnets/den unges følelser af svigt og skuffelser – og samtidig have en anerkendende tilgang til forældrene.
- Ønske om at beskytte barnet/den unge – opgaven er at støtte til at kunne mestre sin baggrund og familiesituation.
- Rumme vrede, kritik, modstand mv. fra forældre – gå forrest i et konstruktivt samarbejde.

Film om samarbejdet

Refleksionsøvelse:

- Hvad hæfter du dig ved i filmen?
- Hvordan kan du/I understøtte et godt samarbejde med barnets familie og netværk?
- Hvad vil du/I gøre, hvis der opstår udfordringer i samarbejdet?

Op at stå!

Konfliktforståelse og kommunikation

Hvad er en konflikt

- Handler om en uenighed og påvirker en relation.
- Kan ikke undgås – og går hånd i hånd med enhver forandring eller udvikling. Konflikter skaber forandring, og forandringer kan føre konflikter med sig.
- Er i sig selv hverken skadelige eller gavnlige.
- Konflikter kan dog være ødelæggende for barnet/den unge, plejefamilien og relationen mellem dem – hvis de ikke håndteres konstruktivt.

Forebyggelse af konflikter

- Jo bedre plejefamilien er til at møde børnene eller de unge på en fagligt velfunderet, inddragende og individuelt tilpasset måde, des mindre er sandsynligheden for voldsom adfærd hos barnet/den unge.
- Det er derfor vigtigt, at plejeforældrene i fællesskab reflekterer over årsagen til konfliktfyldt adfærd og forstår, hvorfor barnet eller den unge ikke magter en given situation.

(Socialstyrelsen undervisningsmateriale til plejefamilier om forebyggelse af konflikter og magtanvendelse)

Håndtering af konflikter

- Refleksion og en fælles plan, for hvordan man håndterer det, er vigtige konfliktforebyggende elementer.
- Megen problemadfærd kan flyttes, gøres mindre eller helt fjernes ved, at omgivelserne opfører sig anderledes over for barnet eller den unge.
 - Skærpe bevidsthed om egne normer, holdninger og grænser.
 - At vælge sine kampe.
 - Konfliktnedtrappende sprog.

Refleksionsøvelse

- Mine styrker?
- Min partners styrker?
- Mine begrænsninger?
- Min partners begrænsninger?
- Mine triggere?
- Min partners triggere?
- I hvilke situationer kan vi tage over for hinanden og hvordan? Hvornår er det ok?
- Hvor er vi enige og uenige?

At vælge sine kampe

A-B-C-modellen:

Plan A - gennemtrumfe (sin vilje)

Plan B - forhandle (empati, problem, invitation)

Plan C - give slip (bevidst fjernelse af krav)

Eksempel <https://www.youtube.com/watch?v=Wh2Gr25fDnc>

Ross Greene

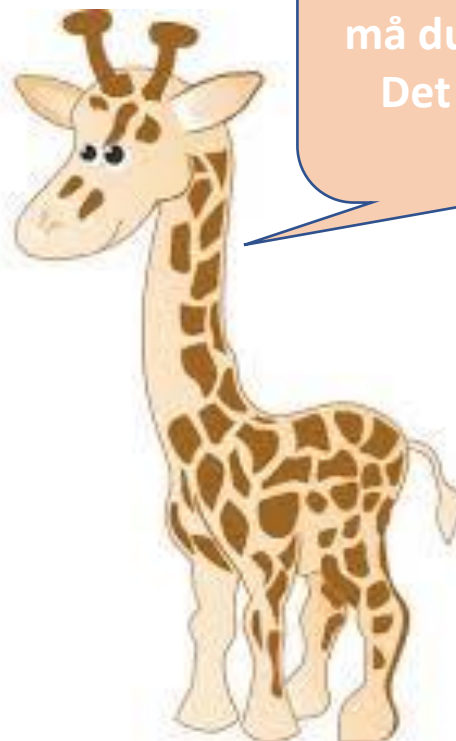
Konfliktnedtrappende sprog

Det er da DIG,
der misforstår!
Du hører jo
overhovedet
ikke efter!

- Vurderer
- Anklager
- Finder fejl og mangler
- Svært ved at holde sig til sagen

Jeg fik ikke sagt
det klart nok. Det
må du undskylde.
Det jeg mente
var....

- Bliver på egen banehalvdel
- Giver udtryk for egne behov
- Holder sig til sagen
- Lytter med empati

Reaktioner i konflikter

Kamp – flugt – frys

- **Kamp:**
Aggressivitet ved konflikter, truer, bliver voldelig, kritiserer, har afvisende kropssprog, anklager og skaber fjendebilleder.
- **Flugt:**
Tager flugten, når der er konflikter, glatter ud, ignorerer, undskylder, taler udenom, fortrænger og går sin vej.
- **Frys:**
Manglende reaktioner ved konflikter, passivitet, flad i kontakten, upassende reaktioner på situationer, ”Jeg er ligeglad”, ”nå”, ”og hvad så?”

Kommunikation med børn og unge i sårbare situationer – at fremme et godt samarbejde

Positivt samvær og god kommunikation fremmer et godt samarbejde med barnet/den unge.

Positivt samvær

- Fokus på barnet/den unges ressourcer og den adfærd, som vi ønsker at se.
- Leg og hyggestunder.
- Balancerede regler.

God kommunikation

- Kommunikere ønsker og krav på en klar og tydelig måde.
- Aktiv lytning.

I hvilket eksempel tror du, at der er størst sandsynlighed for, at Kevin fortæller mere om sin dag?

Kevin: *"Det var ikke sjovt i skolen i dag. Alle var dumme, især Jesper! Jeg måtte ikke være med, og jeg måtte ikke låne hans skateboard i frikvarteret."*

Mor:

- a) *"Du ville sikkert have fået lov til at låne hans ting, hvis du var mere forsigtig. Kan du huske det spil, der gik i stykker, da du lånte det? Hvorfor leger du ikke mere med Robin i stedet for? Det virker som om, at I to bedre kan blive enige om tingene?"*
- b) *"Er du virkelig sikker på, at det var sådan? Jesper kan bare have været optaget af noget andet. Han kan sikkert godt lide dig."*
- c) *"Det lader til, at du har haft en hård dag, Jeg kan godt forstå, hvis du blev ked af det eller vred over, at du ikke måtte være med. Kan du fortælle mig mere om, hvad der skete?"*

(Inspiration fra *Et hem at växe i*, Socialstyrelsen i Sverige).

Grundkursets 11 emner

DAG 1	DAG 2	DAG 3	DAG 4
1) Den nye familie	2) Børns udvikling og identitetsdannelse 3) Omsorgssvigt og udviklingstraumer	4) Tilknytning og mentalisering ✓ 5) Barnet eller den unges familie og netværk (kontakt, samvær og samarbejde) ✓ 6) Kommunikation og konfliktforståelse ✓	7) Tab, sorg og krise 8) Inddragelse, selv- og medbestemmelse 9) Understøttelse af skolegang 10) Fællesskaber og relationer 11) Samarbejde med anbringende kommuner

Tak for i dag

Evaluering af dagen:

Brug 5 minutter til at tænke over:

- Hvad tager jeg med mig?
- Hvad var de vigtigste begreber i dag?
- Hvad skal jeg tænke videre over?

Opsamling